

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 13/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Keski-Amerikan välisen assosiaatiosopimuksen hyväksymiseksi sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 29 päivänä huhtikuuta 2014 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Keski-Amerikan välisen assosiaatiosopimuksen hyväksymiseksi sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön

alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 44/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- yksikön päällikkö Roy Eriksson ja ulkoasiainsihteeri Niina Nyrhinen, ulkoasiainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Keski-Amerikan välillä allekirjoitetun assosiaatiosopimuksen sekä lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimus on luonteeltaan sekasopimus, jonka määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltion ja osittain Euroopan unionin toimivaltaan.

Euroopan unionin ja Keski-Amerikan valtioiden yhteistyön taustalla on vuonna 1984 käynnistynyt poliittinen vuoropuhelu eli San José-dialogi. EY ja Keski-Amerikka tekivät vuonna 1993 yhteisen puitesopimuksen, joka tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1999. Toukokuussa 2002 osapuolet sopivat poliittista dialogia ja yhteistyötä koskevan sopimuksen neuvottelujen aloittamisesta. Sopimus allekirjoitettiin joulukuussa 2003 Roomassa. EU:n ja Keski-Amerikan väliset assosiaatio- ja vapaakauppasopimusneuvottelut julistettiin avattaviksi Wienin huipukokouksessa vuonna 2006. Assosiaatiosopimusneuvottelut saatiin päätökseen toukokuussa 2010. Keski-Amerikan maista assosiaatiosopimus koskee Costa Ricaa, El Salvadoria, Guatemalaa, Hondurasia, Nicaraguaa ja Panamaa.

Assosiaatiosopimus on kokonaisvaltainen sopimus, jonka tavoitteena on vahvistaa osapuolten välistä suhdetta poliittisen vuoropuhelun, yhteistyön ja kaupankäynnin alueilla vastavuoroisuuteen ja yhteiseen etuun pohjautuen. Sopimuksella pyritään lujittamaan Keski-Amerikan sisäistä integraatioprosessia ja edistämään taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävä kehitystä.

Sopimus tulee voimaan sitä kuukautta seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen hyväksymismenettelyjensä päätökseen saattamisesta. Esi-tykseen sisältyy ehdotus laiksi sopimuksen lain-

säädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kun sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Käsiteltävänä olevan assosiaatiosopimuksen päätavoitteena on vahvistaa ja lujittaa osapuolten välisiä suhteita. Assosiaatiosopimus on malli, jota EU on käyttänyt viime vuosina kumppaniensa kanssa. Sopimus koostuu kolmesta osasta: 1) poliittisesta vuoropuhelusta, 2) yhteistyöstä ja 3) vapaakaupasta. Tavoitteena on, että sopimuskumppanit saadaan vapaakaupan piiriin sekä samalla sidottua yhteisiin arvoihin. Sopimuksen avulla pyritään edistämään siten myös demokratian ja ihmisoikeuksien, kestävän kehityksen, hyvän hallinnon ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamista. Yhteistyötä koskevan osion päätavoitteena on vahvistaa turvallisuutta, sosiaalista koheesiota sekä taloudellista kasvua. Kauppaa koskevaan osioon sisältyy velvoitteita muun muassa tullien ja kaupan teknisten esteiden poistamisesta, palveluiden kaupan sekä investointien markkinoillepääsystä, teollis- ja tekijänoikeuksista, pääsystä julkisia hankintoja koskeviin kilpailuihin sekä työvoimaa ja ympäristöä koskevien normien täytäntöönpanosta.

Sopimus allekirjoitettiin 29.6.2012. Kaikki Keski-Amerikan maat ja osa EU:n jäsenvaltioista ovat jo ratifioineet sopimuksen. Sopimuksen kauppasioita on ryhdytty soveltamaan väliaikaisesti jo vuoden 2013 aikana.

Alueen maiden tilanne

Keski-Amerikka (Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua ja Panama) on paljolti säästynyt finanssikriisin jälkeisiltä talousongelmilta. Alueen kasvu on viime vuosina

ollut keskimäärin 3—4 %. Toisaalta huume-kauppaan liittyvän väkivallan kasvu ja järjestäytyneen rikollisuuden vallan kasvu sekä laitton siirtolaisuus ovat vaikuttaneet kielteisesti alueen kehitykseen viime vuosikymmeninä. Köyhyys ja korruptio ovat alueen ongelmia.

Alueen maista Guatemala, Honduras ja El Salvador ovat selvästi heikoimmassa asemassa ja kärsivät eniten huumekauppaan liittyvän väkivallan vaikutuksista. Nicaragua on Latinalaisen Amerikan maista toiseksi köyhin Haitin jälkeen, mutta sillä ei ole pohjoisen kolmion maihin verrattavaa väkivaltaongelmaa. Poliittisesti ja taloudellisesti vakaimmat maat ovat Costa Rica ja Panama, joista erityisesti Panamasta on kehitty-mässä koko Latinalaisen Amerikan yhteyksien solmukohta ja vahva liiketoiminnan keskus.

Yksityiskohtaiset perustelut

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sopimuksella on suuri vaikutus Euroopan unionin ja Keski-Amerikan kauppavaihdolle, koska se vapauttaa kauppaa, palveluita, investointeja sekä julkisia hankintoja. Sopimus tarjoaa taloudellisen yhteistyön ja kaupan osalta myös Suomelle ja suomalaisille yrityksille entistä vakaammat ja paremmin ennakoitavissa olevat markkinat sekä paremmat yhteistyö- ja vientimahdollisuudet Keski-Amerikassa.

Sopimuksen keskeisiin periaatteisiin sisältyy kestävän talouden ja ympäristönormien kunnioittaminen ja edistäminen. Sopijaosapuolet sitoutuvat demokratian ja ihmisoikeuksien edistämiseen ja joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseen. Sopimus sisältää myös työoikeuksia ja työelämän standardeja koskevia sitoumuksia. Sopimus sisältää lisäksi sitoumuksia yhteistyöstä ter-

rorismin estämiseksi ja vuoropuhelua kaikista muuttoliikettä koskevista kysymyksistä, joihin kuuluvat muun muassa laitton muuttoliike, pakolaisvirrat, ihmisten salakuljetus ja ihmiskauppa. Sopimuksella voidaan valiokunnan saaman selvityksen mukaan arvioida olevan lisäksi myönnteistä merkitystä hyvän hallinnon — mukaan lukien verotusjärjestelmän, demokratian ja kansalaisyhteiskunnan — vahvistamiselle Keski-Amerikassa.

Valiokunta pitää tärkeänä poliittisen vuoropuhelun määrätietoista toteuttamista ja sopimuksen eri lausekkeiden toimeenpanon käytännön seuranta. Sopimuksessa on yksipuolista keskeyttämistä koskeva lauseke, jota voidaan soveltaa silloin, kun jotain sopimuksen tärkeää osaa ei noudateta. Tällaisia ovat esimerkiksi demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Valiokunta toteaa tässä yhteydessä yleisemmin, että eri lausekkeiden — kuten ihmisoikeuksien kunnioittaminen, terrorismin torjuminen ja

joukkotuhousoseiden leviämisen estäminen — kirjaaminen kaikkiin unionin sopimuksiin vaatii johdonmukaista seuranta, jotta unionin politiikan uskottavuus säilyy.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä tarkoitetun sopimuksen siltä osin kuin sopimus kuuluu Suomen toimivaltaan ja

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Timo Soini /ps
vpj. Pertti Salolainen /kok
jäsen. Jörn Donner /r
Timo Heinonen /kok
Ilkka Kanerva /kok
Ilkka Kantola /sd
Johannes Koskinen /sd

Maria Lohela /ps
Tom Packalén /ps
Aila Paloniemi /kesk
Juha Sipilä /kesk
Ben Zyskowitz /kok
vjäs. Seppo Kääriäinen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Svinhufvud.